

DOSTĘP DZIENNIKARZY DO INFORMACJI A PRAWO OBYWATELA DO INFORMOWANIA PRASY

Dr Emilia Gulińska

Uniwersytet Radomski im. Kazimierza Pułaskiego
email: e.gulinska@urad.edu.pl; <https://orcid.org/0000-0002-1106-5067>

Streszczenie: Celem niniejszej pracy jest analiza uwarunkowań prawnych w zakresie dziennikarskiego prawa do informacji. Prawo to informacji jest jednym z podstawowych filarów demokratycznego państwa prawa, a także warunkiem rozwoju dobra wspólnego. Pełniąc swoją służbę społeczną przedstawiciele prasy stają się dla społeczeństwa autentycznymi przewodnikami w dostarczaniu i usystematyzowaniu informacji o wydarzeniach życia publicznego. W związku z tym spoczywa na nich odpowiedzialność, aby przekazywane informacje były zgodne z rzeczywistością, gdyż bez niej dojdzie do nadużycia wolności słowa i falsyfikacji rzeczywistości.

Słowa kluczowe: informacja prasowa, środki masowego przekazu, wolność słowa, prawo prasowe, dostęp do informacji.

Wypowiedzią jest wyrażenie swoich poglądów i przekonań w każdej możliwej formie, a zatem nie tylko w formie werbalnej, ale również w inny sposób. Wypowiedź może mieć charakter artystyczny (np. dzieło plastyczne, muzyczne, audiowizualne), naukowy (np. monografia naukowa) czy handlowy (np. reklama, informacja handlowa). Wypowiedź może stwierdzać określone fakty, jak również zawierać ich oceny. Na wolność wypowiedzi składają się trzy wolności: wolność wyrażania poglądów, wolność pozyskiwania informacji oraz wolność rozpowszechniania informacji. Dodatkowo komentowany przepis gwarantuje wolność mediów, którą należy postrzegać przez pryzmat trzech jej podstawowych elementów: swobody zakładania środków społecznego przekazu, swobody prowadzenia działalności przez środki społecznego przekazu oraz swobody kreowania struktury własnościowej środków społecznego przekazu.

Wolnością komplementarną względem wolności wypowiedzi jest wolność prasy¹.

Celem niniejszej pracy jest problematyka dostępu dziennikarzy do informacji a prawo obywatela do informowania prasy w świetle aktualnie obowiązujących regulacji prawnych. W pracy wykorzystano metodę dogmatyczno – prawną oraz zasadę funkcjonalizmu prawniczego poprzez odwołanie się do judykatów Sądu Najwyższego oraz sądów administracyjnych.

Prawo udzielenia informacji prasie

Wolność słowa jest wolnością osobistą każdego człowieka i obywatela. Jej realizacja może polegać na prawie do nieskrępowanego udzielenia informacji prasie, w tym w szczególności przekazywania jej ujemnych ocen cudzej działalności². Generalną zasadę ustanawia art. 5 ustawy Prawo prasowe, w myśl którego każdy zgodnie z zasadą wolności słowa i prawem do krytyki, może udzielać informacji prasie. Nikt nie może być narażony na uszczerbek lub zarzut z powodu udzielenia informacji prasie, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych³. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 54 ust. 1 reguluje wolność pozyskiwania informacji, która ma charakter szerszy w stosunku do prawa do uzyskiwania informacji, o którym mowa w art. 61 Konstytucji RP. Nie ulega wątpliwości, że wolność ta, szczególnie jest istotna w praktyce dla dysponentów środków społecznego przekazu oraz dla dziennikarzy (przedstawicieli prasy) stanowi wolność pozyskiwania informacji na własną rękę i nie odpowiadają jej w przeciwieństwie do prawa do informacji obowiązki innych podmiotów do dostarczania informacji. Art. 54 ust. 2 Konstytucji RP zawiera zaś w sobie absolutny zakaz ustanowienia przez władzę publiczną cenzury prewencyjnej, ale już nie represyjnej w stosunku do prasy, potwierdzający wyrażoną w art. 14 w/w aktu ustrojową zasadę wolności prasy i innych środków społecznego przekazu⁴. Wolność prasy i swoboda wypowiedzi, jako filar demokratycznego życia społecznego nie usprawiedliwia naruszania dóbr osobistych przez przekazywanie informacji niezgodnych z rzeczywistością. Sąd wartościujący nie podlega natomiast udowodnieniu, można natomiast wymagać, by wyrażona ocena, oparta na faktach i okolicznościach stanowiących przesłanki jej ferowania, posiadała dostateczną podstawę faktyczną, gdyż bez niej dojdzie do nadużycia wolności słowa i falsyfikacji rzeczywistości. Forum debaty publicznej dopuszcza przesadne komentarze i ostry ton polemiki, ale nie ferowanie ocen w oparciu o fałszywy ogląd rzeczywistości, oparty na wybiórczym i tendencyjnym przedstawianiu pewnych elementów określonych zdarzeń, wypaczających istotę

¹ M. Florczak-Wątor, *Komentarz do art. 54*, [w:] P. Tuleja (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2021, LEX.

² I. Matusiak, K. Orlik (red.), *Prawo prasowe. Postępowania sądowe w sprawach prasowych*, Warszawa 2017, s. 6.

³ Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, t. jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1914 ze zm., art. 5.

⁴ Wyrok NSA z dnia 28 czerwca 2005 r., OSK 1733/04, LEX nr 179124.

przedstawianej sprawy⁵.

Wolność słowa swoją regulację znajduje także w aktach prawa międzynarodowego. Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w art. 10 stanowi, iż każdy ma prawo do wolności wyrażania opinii. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe. Niniejszy przepis nie wyklucza prawa Państw do poddania procedurze zezwoleń przedsiębiorstw radiowych, telewizyjnych lub kinematograficznych. Korzystanie z tych wolności pociągających za sobą obowiązki i odpowiedzialność może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji poufnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej⁶. Wobec zasadniczej funkcji realizowanej przez prasę w ustroju demokratycznym, art. 10 Konwencji daje ochronę dziennikarzom z zastrzeżeniem, iż dziennikarze działają w dobrej wierze w celu przedstawienia dokładnych i wiarygodnych informacji zgodnie z regułami odpowiedzialnego dziennikarstwa. Odnosząc się do kwestii obowiązków i odpowiedzialności dziennikarza, potencjalny wpływ środka przekazu jest uznawany za ważny czynnik, a wiedzą powszechną jest fakt, iż audiowizualne środki masowego przekazu mają często o wiele bardziej bezpośredni i silny skutek niż media drukowane. Media audiowizualne dysponują sposobami przekazywania informacji poprzez obrazy, czego media drukowane nie są w stanie robić. Jednocześnie sposoby obiektywnego i zrównoważonego reportażu mogą się różnić znacząco, w zależności, między innymi, od danego środka masowego przekazu. Nie należy do Trybunału, ani też nie do sądów krajowych, zastępowanie swymi własnymi poglądami, poglądów prasy co do techniki reportażowej, jaka powinna być stosowana przez dziennikarzy. (...) Art. 10 chroni nie tylko treść wyrażonych idei i informacji, lecz także formę, w jakiej są przekazywane. Ukaranie dziennikarza za pomoc przy rozpowszechnianiu wypowiedzi innej osoby w wywiadzie zagrażałoby poważnie udziałowi prasy w dyskusjach prowadzonych w sprawach zainteresowania publicznego, co nie powinno być dopuszczalne, chyba że istnieją ku temu szczególnie ważne powody. Ogólny wymóg, zgodnie z którym dziennikarze winni systemowo i formalnie dystansować się od treści cytatu, który może obrażać lub prowokować inne osoby lub naruszać ich dobre imię, jest nie do pogodzenia z rolą prasy, która ma zapewniać informacje na temat aktualnych

⁵ Wyrok SN z dnia 24 lipca 2020 r., I CSK 673/18, LEX nr 3081269.

⁶ Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2, Dz. U. 1993, Nr 61, poz. 284, ze zm., art. 10.

zdarzeń, opinii i idei⁷. Swoboda wypowiedzi stanowi jeden z podstawowych fundamentów demokratycznego społeczeństwa i jeden z podstawowych warunków jego rozwoju oraz samorealizacji osób. Z zastrzeżeniem ustępu drugiego art. 10 Konwencji, wolność wypowiedzi znajduje zastosowanie nie tylko do informacji i poglądów, które są dobrze przyjmowane lub postrzegane jako nieszkodliwe lub obojętne, lecz także do tych wypowiedzi, które są obraźliwe, szokują lub przeszkadzają. Są to wymogi pluralizmu, tolerancji i otwartości, bez których nie ma społeczeństwa demokratycznego. Jak przewidziano w art. 10 Konwencji, wolność wypowiedzi podlega wyjątkom, które jednakże muszą być interpretowane wąsko, a potrzeba zastosowania jakichkolwiek ograniczeń musi zostać przekonywująco wykazana. Przymiotnik niezbędny w rozumieniu art. 10 ust. 2 Konwencji oznacza istnienie pilnej potrzeby społecznej. Układające się Państwa dysponują określonym marginesem uznania przy ocenie tego, czy taka potrzeba istnieje, jednak margines ten nie jest nieograniczony, lecz idzie w parze z kontrolą europejską sprawowaną przez Trybunał, którego zadaniem jest wydanie ostatecznego rozstrzygnięcia, czy dane ograniczenie można pogodzić z wolnością wypowiedzi chronioną przez art. 10 Konwencji. Szerokość marginesu uznania przysługującego Układającym się Państwom różni się w zależności od wielu czynników, wśród których rodzaj wypowiedzi ma szczególne znaczenie. (...) Na podstawie art. 10 ust. 2 w/w aktu istnieje niewiele miejsca na ograniczenia wypowiedzi politycznych lub debaty w sprawach zainteresowania publicznego. Jednakże szerszy margines uznania jest dostępny Układającym się Państwom przy regulowaniu wolności wypowiedzi w sprawach, które mogą obrażać głębokie wewnętrzne przekonania w sferach takich jak moralność, a zwłaszcza wyznanie. Podobnie państwa dysponują szerokim marginesem uznania przy regulowaniu wypowiedzi w sprawach handlowych lub reklamowych⁸. Niezbędność jakiegokolwiek ograniczenia swobody wypowiedzi musi zostać przekonywująco wykazana. To przede wszystkim do władz krajowych należy ocena tego, czy istnieje pilna potrzeba społeczna dla wprowadzenia ograniczenia, a władze te, dokonując swej oceny, cieszą się szerokim marginesem uznania. Zadaniem Trybunału przy wykonywaniu tej funkcji kontrolnej nie jest zastąpienie sądów krajowych, lecz raczej kontrola na podstawie art. 10 oraz zbadanie, czy rozstrzygnięcia wydane przez krajowe organy władzy mieściły się w granicach ich marginesu uznania. Trybunał musi zatem zbadać, czy powody przedstawione przez władze krajowe w celu uzasadnienia przedmiotowej ingerencji były istotne i wystarczające⁹.

W kontekście analizy prawa udzielenia informacji prasie pojawia się także problematyka odpowiedzialności i możemy mieć tutaj do czynienia z dwiema sytuacjami: osoba udzielająca informacji prasie pragnie pozostać anonimowa oraz osoba udzielająca informacji prasie jest cytowana (oraz podpisana z imienia

⁷ Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 września 2021 r., 26826/16, LEX nr 3226027.

⁸ Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 lipca 2021 r., 2591/19, LEX nr 3198985.

⁹ Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 6 lipca 2021 r., 41387/17, LEX nr 3193601.

i nazwiska) w prasie. W pierwszym przypadku dziennikarz obowiązany jest do ochrony danych osobowych swojego informatora. Wówczas, jeśli dziennikarz nie wyjawia źródła pozyskania informacji, to właśnie autor artykułu będzie ponosił odpowiedzialność (karną/cywilną), jeśli dojdzie do naruszenia dóbr osobistych lub pomówienia czy znieważenia w materiale prasowym. Natomiast w drugim przypadku, jeśli dojdzie do naruszenia dóbr osobistych w materiale prasowym, możliwe będzie pozwanie samej jednostki (osoba prezentuje informacje w imieniu tej jednostki) albo możliwe będzie pozwanie konkretnej osoby, w sytuacji gdy jest ona nawet formalnie zatrudniona w danej firmie czy jednostce, ale prezentuje własne opinie lub komentarze.

Obowiązek udzielenia informacji prasie

Prawo do informacji zostało dziennikarzom normatywnie zagwarantowane w art. 4 ust. 1 ustawy – Prawo prasowe, zgodnie z którym przedsiębiorcy i podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych oraz niedziałające w celu osiągnięcia zysku są obowiązane do udzielenia prasie informacji o swojej działalności, o ile na podstawie odrębnych przepisów informacja nie jest objęta tajemnicą lub nie narusza prawa do prywatności¹⁰. Zgodnie z art. 5 ustawy o finansach publicznych do sektora finansów publicznych zalicza się:

- a) organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały,
- b) jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
- c) jednostki budżetowe,
- d) samorządowe zakłady budżetowe,
- e) agencje wykonawcze,
- f) instytucje gospodarki budżetowej,
- g) państwowe fundusze celowe,
- h) Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez niego fundusze oraz Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- i) Narodowy Fundusz Zdrowia,
- j) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
- k) uczelnie publiczne,
- l) Polską Akademię Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne,
- m) państwowe i samorządowe instytucje kultury oraz państwowe instytucje filmowe,
- n) inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych z wyłączeniem przedsiębiorców, instytutów badawczych, banków i spółek prawa handlowego¹¹.

¹⁰ T. jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1914 ze zm., art. 4 ust. 1.

¹¹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, t. jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 1270 ze zm., art. 5.

W związku z powyższym ustawa Prawo prasowe wskazuje trzy rodzaje roszczeń informacyjnych przysługujących przedstawicielom prasy:

- a) w zakresie dostępu do informacji publicznej odsyła do przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej¹²,
- b) dziennikarzom przysługuje prawo żądania udzielenia informacji także od podmiotów pozostających, najczęściej poza zakresem ustawy o dostępie do informacji publicznej, a konkretnej od przedsiębiorstw i podmiotów niezależnych od sektora finansów publicznych oraz niezależnych w celu osiągnięcia zysku,
- c) specyficzne roszczenie informacyjne w postaci prawa do uzyskania odpowiedzi na krytykę¹³.

Należy zauważyć, iż ustawa -Prawo prasowe przewiduje dwa tryby udzielania prasie wnioskowanych informacji publicznych. W myśl art. 3a tejże ustawy, w zakresie prawa dostępu prasy do informacji publicznej stosuje się przepisy ustawy o dostępie do informacji publicznej¹⁴. Z kolei zgodnie z brzmieniem art. 11 ust. 1 ustawy, dziennikarz jest uprawniony do uzyskiwania informacji w zakresie, o którym mowa w art. 4¹⁵. Przepis ten, z jednej strony poszerza katalog podmiotów zobowiązanych do udzielenia informacji, które nie zostały uwzględnione w ustawie o dostępie do informacji publicznej z jednej, z drugiej zaś ustanawia odrębny, autonomiczny tryb weryfikacji wywiązywania się z obowiązku udzielenia prasie informacji publicznej¹⁶. Aby wniosek mógł zostać rozpoznany w trybie przepisów cytowanej ustawy konieczne jest wykazanie, że wniosek pochodzi od prasy. Zatem wnioskodawca powinien stosownym dokumentem wykazać, że jest dziennikarzem. Za udokumentowanie tego faktu nie można uznać złożenia wniosku na papierze firmowym z logo i nagłówkiem dziennika, jak i powoływanie się na upoważnienie redaktora naczelnego, które nie zostało złożone. Konieczność udokumentowania działania w imieniu prasy istnieje również wtedy, gdy wniosek dotyczy udzielenia prasie informacji publicznej w trybie przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej¹⁷, lecz dla powstania obowiązku realizacji wniosku złożonego w tym trybie niezbędnym jest wykazanie w sposób niebudzący jakichkolwiek wątpliwości, że pochodzi on od prasy. Inaczej mówiąc wystąpienie o informację publiczną nie zwalnia wnioskodawcy powołującego się na fakt bycia dziennikarzem, od obowiązku potwierdzenia, że jest on przedstawicielem prasy¹⁸.

¹² Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, t. jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 902 ze zm.

¹³ M. Zaremba (red.), *Komentarz do art. 4*, [w:] *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 42-47.

¹⁴ T. jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1914 ze zm., art. 3 a.

¹⁵ T. jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1914 ze zm., art. 11 ust. 1.

¹⁶ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 6 listopada 2019 r., II SA/Wa 1245/19, LEX nr 3038469.

¹⁷ Wyrok NSA z dnia 17 lutego 2016 r., I OSK 1102/15, LEX nr 2035927.

¹⁸ Wyrok NSA z dnia 18 lutego 2016 r., I OSK 1427/15, LEX nr 2035972.

Środki prawne w razie odmowy udzielenia prasie informacji

Odmowa udostępnienia informacji prasowej ma charakter aktu woli, co oznacza, że odmówić można wyłącznie udostępnienia informacji, którą podmiot zobowiązany posiada¹⁹. Jest możliwa tylko wówczas, gdy żądana informacja objęta jest ustawową tajemnicą i gdy jej udzielenie naruszyłoby prawo do prywatności²⁰. Oświadczenie woli o odmowie udzielenia informacji nie wywołuje skutku prawnego w sferze stosunku materialnoprawnego przez określenie podmiotu nabycia prawa i treści tego prawa. A zatem w związku z tym, że nie zachodzi tu autorytatywna konkretyzacja sytuacji prawnej jednostki, nie ma podstaw do przyjmowania domniemania działania w formie decyzji. Odmowę udzielenia informacji należy zaliczyć do czynności faktycznych. Za taką interpretacją przemawia również rozwiązanie prawne przyjęte odnośnie do kręgu podmiotów zobowiązanych do udzielania informacji²¹.

W przypadku odmowy udzielenia informacji prawo prasowe ustanawia instytucję skargi do sądu administracyjnego w celu wyegzekwowania tego podstawowego prawa dziennikarskiego²². W razie odmowy udzielenia informacji redaktor naczelny dziennika bądź czasopisma, w którym zatrudniony jest dziennikarz dotknięty odmową udzielenia informacji, ma prawo żądać odmowy informacji na piśmie. Wyposażenie redaktora naczelnego, a nie zwykłego dziennikarza, który spotkał się z odmową, w prawo żądania pisemnego uzasadnienia pisemnej odmowy udzielenia informacji powinno niewątpliwie, przynajmniej w zamyśle ustawodawcy, stanowić pewną tamę dla nieuzasadnionych, bezpodstawnych żądań pisemnych odmów informacji. Pisemna odmowa informacji winna zostać doręczona zainteresowanej redakcji (z nieznanych przyczyn ustawodawca nakazuje doręczyć pisemną odmowę udzielenia informacji redakcji, a nie redaktorowi naczelnemu, mimo że to redaktor naczelny, a nie redakcja, ma prawo zwrócić się o taką pisemną odmowę) w terminie 3 dni od daty otrzymania przez podmiot odmawiający informacji żądania pisemnej odmowy. Odmowa ta musi zawierać dane, tj.: oznaczenie organu, jednostki organizacyjnej lub osoby, od której pochodzi, datę jej udzielenia, redakcję, której dotyczy, oznaczenie informacji będącej jej przedmiotem oraz powody odmowy. Treść jej może przekonać redaktora naczelnego o racji podmiotu odmawiającego informacji. W sytuacji kiedy redakcja nie podziela stanowiska tego podmiotu, może zaskarżyć taką odmowę do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Takie samo prawo przysługuje wówczas, gdy podmiot odmawiający informacji, mimo żądania ze strony redaktora naczelnego, nie doręczył odmowy na piśmie. Zaskarżenie pisemnej odmowy udzielenia informacji powinno nastąpić w terminie 30 dni od daty, kiedy upłynął termin otrzymania przez zainteresowanego pisemnej odmowy²³.

¹⁹ Wyrok WSA w Łodzi z dnia 28 maja 2020 r., II SAB/Łd 109/19, LEX nr 3030313.

²⁰ Wyrok WSA w Lublinie z dnia 26 marca 2013 r., II SA/Lu 59/13, LEX nr 1299542.

²¹ B. Adamiak, J. Borkowski, *Glosa do postanowienia NSA z dnia 19 lipca 1988 r., I SA 500/88*, Orzecznictwo Sądów Polskich, 1990, nr 7, s. 285.

²² E. Ferenc-Szydelko (red.), *Komentarz do art. 4*, [w:] *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 63-74.

²³ J. Sobczak (red.), *Komentarz do art. 4*, [w:] *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2008, LEX.

Skarga na odmowę udzielenia informacji

Prawo składania skarg i wniosków jest realizacją konstytucyjnego prawa wynikającego z art. 63 Konstytucji RP²⁴. Przepis ten stanowi, że każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą do organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej²⁵. Uprawnionym do wniesienia skargi jest także prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich Rzecznik Praw Dziecka oraz organizacja społeczna w zakresie jej statutowej działalności, w sprawach dotyczących interesów prawnych innych osób, jeżeli brała udział w postępowaniu administracyjnym²⁶. Postępowanie w sprawach skarg na decyzje o odmowie udzielenia informacji toczy się na podstawie ustawy o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, ale z uwzględnieniem przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej, która stanowi, że przekazanie akt i odpowiedzi na skargę następuje w terminie 15 dni od dnia otrzymania skargi. Przepis ten ma na celu przyspieszenie postępowania, podobnie jak następny, zgodnie z którym skargę rozpatruje się w terminie 30 dni od dnia otrzymania akt wraz z odpowiedzią na skargę. Do rozpoznania sprawy właściwy jest wojewódzki sąd administracyjny, na którego obszarze właściwości ma siedzibę organ administracji publicznej, którego działalność została zaskarżona. Wojewódzki sąd administracyjny właściwy w chwili wniesienia skargi pozostaje właściwy aż do zakończenia postępowania, choćby podstawy właściwości zmieniły się w toku sprawy. Postępowanie przed sądami administracyjnymi jest dwuinstancyjne. Instancją odwoławczą od orzeczeń sądów administracyjnych jest Naczelny Sąd Administracyjny²⁷.

Podsumowanie

Dostęp dziennikarzy do informacji jest jednym z podstawowych filarów demokratycznego państwa prawa, a także warunkiem rozwoju dobra wspólnego. Pełniąc swoją służbę społeczną przedstawiciele prasy stają się dla społeczeństwa autentycznymi przewodnikami w dostarczaniu i usystematyzowaniu informacji o wydarzeniach życia publicznego. W związku z tym spoczywa na nich odpowiedzialność, aby przekazywane informacje były zgodne z rzeczywistością, gdyż bez niej dojdzie do nadużycia wolności słowa i falsyfikacji rzeczywistości.

²⁴ M. Jaśkowska, *Komentarz do art. 221*, [w:] M. Jaśkowska, M. Wilbrandt-Gotowicz, A. Wróbel (red.), *Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania administracyjnego*, Warszawa 2021, LEX.

²⁵ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483, ze zm., art. 63.

²⁶ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, t. jedn.: Dz. U. z 2024 r., poz. 935 ze zm., art. 50 § 1.

²⁷ E. Ferenc-Szydelko (red.), *Komentarz do art. 4...*, op.cit., s. 63-74.

Piśmiennictwo

- Adamiak B., Borkowski J., *Glosa do postanowienia NSA z dnia 19 lipca 1988 r., I SA 500/88*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 1990, nr 7.
- Ferenc-Szydełko E. (red.), *Komentarz do art. 4*, [w:] Prawo prasowe. Komentarz, Warszawa 2013.
- Florczak-Wątor M., *Komentarz do art. 54*, [w:] Tuleja P. (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2021, LEX.
- Jaśkowska M., *Komentarz do art. 221*, [w:] Jaśkowska M., Wilbrandt-Gotowicz M., Wróbel A. (red.), *Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania administracyjnego*, Warszawa 2021, LEX.
- Matusiak I., Orlik K. (red.), *Prawo prasowe. Postępowania sądowe w sprawach prasowych*, Warszawa 2017.
- Sobczak J. (red.), *Komentarz do art. 4*, [w:] Prawo prasowe. Komentarz, Warszawa 2008, LEX.
- Zaremba M. (red.), *Komentarz do art. 4*, [w:] Prawo prasowe. Komentarz, Warszawa 2018.

JOURNALISTS' RIGHT OF ACCESS TO INFORMATION AND THE RIGHT OF CITIZENS TO IMPART INFORMATION TO THE PRESS

Summary: This paper deals with journalists' access to information and the right of citizens to impart information to the press in the light of the law as it stands today. The right of access to information is one of the main pillars of a democratic rule of law and a prerequisite for the growth of the common good. In their service to society, members of the press act as genuine guides for the public in an effort to systematise information and to keep the public informed of developments in the public sphere. In this role, they are expected to ensure that the information they impart to the public is true, as otherwise the freedom of speech would be abused and the reality would be falsified.

Keywords: press release, media, freedom of speech, press law, access to information.